

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی
شورای عالی برنامه ریزی

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس

دوره دکتری روانشناسی بالینی

گروه پزشکی

و

گروه علوم انسانی

در جلسه هیئت مدیره و هیئت مدیره شورای عالی برنامه ریزی

مورخ ۱۳۷۵/۲/۱۶

برنامه آموزشی دوره دکتری روانشناسی بالینی

کمیته تخصصی:
گرایش:
کدرشته:

گروه: پزشکی و علوم انسانی
رشته: روانشناسی بالینی
دوره: دکتری

شورای عالی برنامه ریزی درسی و هیئت مدیره هفدهمین جلسه مورخ ۱۳۷۵/۲/۱۶ براساس طرح دوره دکتری روانشناسی بالینی که توسط گروه پزشکی و علوم انسانی تهیه شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرد و مقرر می دارد:

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره دکتری روانشناسی بالینی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجراست.

الف: دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی اداره می شوند.

ب: مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی و براساس قوانین تأسیس می شوند و بنا بر این تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی میباشند.

ج: مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) از تاریخ ۱۳۷۵/۲/۱۶ کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات آموزشی در زمینه دکتری روانشناسی بالینی در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

ماده ۳) مشخصات کلی و برنامه درسی و سرفصل دروس دوره: دکتری روانشناسی بالینی در سه فصل جهت اجرا به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی ابلاغ می شود.

رأی صادره سید و هفدهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ
۱۳۷۵/۲/۱۶ در خصوص برنامه آموزشی دکتری روانشناسی بالینی

(۱) برنامه آموزشی دوره دکتری روانشناسی بالینی که از طرف گروه
پزشکی و علوم انسانی پیشنهاد شده بود با اکثریت آراء بتصویب
رسید.
(۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجراست.

رأی صادره سید و هفدهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۵/۲/۱۶ در مورد برنامه آموزشی
دوره دکتری روانشناسی بالینی صحیح است به مورد اجرا گذاشته شود.

سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

مورد تأیید است.

دکتر علی شریعتمداری
سرپرست گروه علوم انسانی

دکتر فریدون یوحی
سرپرست گروه پزشکی

رونوشت: به معاونین محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت فرهنگ و
آموزش عالی جهت اجرا ابلاغ می شود.

سید محمد کاظم نائینی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی

"بسم الله الرحمن الرحيم"

مشخصات کلی دوره دکتری (Ph.D) رشته روانشناسی بالینی

۱- تعریف و هدف :

دوره دکتری (Ph.D) رشته روانشناسی بالینی بالاترین مقطع تحصیلی می باشد که در این رشته به اعطاء مدرک پی انجامد و مجموعه ای از اهداف از فعالیتهای آموزشی و پژوهشی و بالینی است. هدف از ایجاد این دوره تربیت نیروی انسانی متخصص در روانشناسی بالینی متناسب با نیاز مندیهای کشور است که در موارد زیر دارای قدرت نظری و عملی کافی می باشد.

الف - شرکت فعال در تیم های درمانی و تشخیص ، انجام و ارائه خدمات بالینی روانشناختی بویژه تشخیص ، مشاوره و روان درمانی (غیر از دارو درمانی) .

ب - امور بهداشتی و پیشگیری از اختلالات روانی (فعالیت های بهداشت روانی) .

ج - امور آموزشی (آمادگی برای تدریس روانشناسی بالینی در مقاطع مختلف تحصیلی) .

د - امور پژوهشی (تسلط بر روشهای پژوهشی جدید ، انجام حداقل ۳ پژوهش در طول دکتری که یک پژوهش جنبه فرهنگ اسلامی داشته ، یک پژوهش در زمینه بهداشت روانی و پژوهش دیگری در زمینه بالینی باشد) .

۲- ضرورت و اهمیت :

از آنجائیکه این رشته عمیقاً با فرهنگ و بافت روانی و اجتماعی مردم و جامعه سروکار دارد و علاوه بر دوره های دکتری موجود در کشورهای خارجی پاسخگوی نیازهای جامعه نبوده و نیز بدلیل مشکلات مالی و هزینه های سرسام آور اعزام دانشجویان خارج ، برقراری دوره دکتری رشته روانشناسی بالینی امری الزامی می باشد.

- تبصره (۱)

دانشجویانی که دروس تخصصی روانشناسی بالینی را در کارشناسی ارشد گذرانده باشند با نمرات نادرگروه روانشناسی دانشگاه مربوطه در ریس که بود را بگذرانند.

۳- نقش و توانایی :

فارغ التحصیلان این دوره می توانند نیازهای تشخیصی ، درمانی ، آموزشی و پژوهشی کشور را در رابطه با تخصص خویش در مراکز آموزش عالی ، مدارس ، بیمارستانها ، درمانگاهها

مراکز بهزیستی و توانبخشی، موسسات پیشگیری به ویژه بهداشت روانی و سایر مراکز که به این تخصص نیاز دارند برآورد نمایند.

۴. طول دوره و شکل نظام آموزشی طبق مصوبات شورای عالی برنامه ریزی برای دور دکتری می باشد.

ش. واحدهای درسی:

دانشجویی که برای دوره دکتری ثبت نام می نماید، موظف است ۲۹ واحد درسی مصوب شورای عالی برنامه ریزی وزارت فرهنگ و آموزش عالی را زیر نظر استاد راهنما مطابق جدول داده شده با موفقیت و حداقل میانگین ۱۵ (ح) بگذراند.

ع. شرایط گزینش

۱. داشتن حداقل دانشنامه کارشناسی ارشد (فوق لیسانس) در رشته های روان شناسی یا روان شناسی بالینی و تربیتی از یکی از دانشگاه های خارج یا داخل - مورد تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی به مدت، درمان و آموزش پزشکی.
۲. موفقیت در امتحان زبان تخصصی حداقل با نمره ۱۵
۳. داشتن حداقل میانگین ۱۵ از ۲۰ یا معادل آن در کارشناسی ارشد
۴. قبولی در امتحان دروس زیر:
آمار و روش تحقیق
آزمون های روانی تست های هوش و استعداد و شخصیت
بنیادهای بیولوژیکی و فیزیولوژیکی و نظریه ها و داده های مربوط به عملکرد مغز در ارتباط با رفتار سهنجار و ناپهنجار (نوروسیسکولوژی)
روانشناسی رشد از تولد تا پایان زندگی
تاریخچه های ادوار گذشته و معاصر در روانشناسی از جمله علم النفس
آسیب شناسی روانی (طبقه بندی، سبب شناسی، علامت شناسی)
روان شناسی شخصیت
ضرب تمام مواد امتحانی به استثنای متون تخصصی که ضریب ۲ دارد ضریب ۱ می باشد
امتحان بصورت تشریحی میباشد.

تبصره (۲)

نمنا " رشته های روانشناسی غیر از روانشناسی بالینی در صورت قبولی باید با تائید گروه دوره دکتری کلیه پیشنیازهای مربوطه را بگذرانند.

۶-۴ قبولی در امتحان ورودی دوره دکتری (کتبی و مصاحبه) بر اساس ارزیابی ۸۰٪ کتبی و ۲۰٪ مصاحبه خواهد بود.

۶-۵ تکمیل فرم ارزیابی مبنی بر صلاحیت تحصیل در دوره دکتری توسط آتن از اساتید قبلی داوطلب.

۶-۶ تکمیل در دوره دکتری روانشناسی بالینی بصورت تمام وقت است و دانشجویان بایستد بصورت تمام وقت در دانشگاه حضور داشته باشند.

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت		بیشمارها زمانی که در
			نظری	معمای	
۱	تاریخچه و نظامهای عمده روانشناسی	۲	۲۴	۲۴	
۲	نظریه‌ها و پژوهشهای معاصر در مورد تحول شخصیت و ارتباط آن با آسیب‌شناسی روانی	۲	۲۴	۲۴	
۳	آسیب‌شناسی روانی پیشرفته	۲	۲۴	۲۴	
۴	نظریه‌ها و پژوهشهای معاصر در روان درمانی	۲	۲۴	۲۴	
۵	روشهای آماری و طرح‌های پژوهشی پیشرفته در روانشناسی بالینی	۲	۱۷	۵۱	۲۴
۶	نوروسایکالوجی پیشرفته در روانشناسی بالینی	۲	۱۷	۵۱	۲۴
۷	درمانهای پیشرفته، تکنیک‌های دارویی و داروهای روانی	۲	۱۷	۵۱	۲۴
۸	اصول اخلاقی و قوانین و حرفه‌ای در روانشناسی بالینی	۱	۱۷	۱۷	
۹	روشهای ارزیابی و تشخیص در روانشناسی بالینی (۱)	۲	۶۸	۶۸	۶۸
۱۰	روشهای ارزیابی و تشخیص در روانشناسی بالینی (۲)	۲	۶۸	۶۸	۶۸
۱۱	کاربرد روان درمانی فردی	۲	۶۸	۶۸	۶۸
۱۲	کاربرد روشهای شناختی-رفتاری در روانشناسی بالینی	۲	۶۸	۶۸	۶۸
۱۳	مسائل جدید در بهداشت روانی و روانشناسی تدریسی	۲	۲۴	۲۴	
۱۴	روانشناسی رشد از کودکی تا جوانی، میان‌سالگی، پیری، مرگ	۲	۲۴	۲۴	
۱۵	گروه‌درمانی و خانواده‌درمانی	۲	۶۸	۶۸	۶۸
۱۶	پایان نامه	۲۰	-	-	-
۱۷	کارورزی (Internship)	دو ترم			

تاریخچه و نظام‌های عمده در علم روانشناسی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: مطالعه سیر تکاملی علم روانشناسی از آغاز پیدایش آن و نیز نظریه‌ها و مکاتب و سیستم‌هایی که بر اساس تحول تاریخی بوجود آمده است.

سرفصل دروس: (۲۴ ساعت)

۱- مقدمه‌ای بر تاریخچه سیستم‌ها در روانشناسی

۲- پایه‌ریزی سیستم‌ها در یونان باستان

۳- تاریخچه سیستم‌ها در قرون وسطی

۴- تاریخچه سیستم‌ها در دوره رنسانس

۵- ظهور روانشناسی جدید

۶- احساس گرایي و مثبت گرایی در فرانسه

۷- تاریخچه سیستم‌ها در انگلستان

۸- تاریخچه سیستم‌ها در آلمان

۹- روانشناسی جدید: آغاز شکل‌گیری

۱۰- تحولات روانشناسی و سیستم‌ها در قرن نوزدهم

۱۱- تحولات روانشناسی و سیستم‌ها در ابتدای قرن بیستم

۱۲- عملکردگرایی در آمریکا

۱۳- مکتب گشتالت

۱۴- ظهور مکتب روان تحلیلی و تاثیر آن بر روانشناسی کلاسیک و نوین

۱۵- رفتارگرایی و تاثیر آن بر روانشناسی (کلاسیک و نوین)

۱۶- ظهور موج سوم در سیستم‌های روانشناسی

۱۷- ظهور موج چهارم یا سیستم‌های روانشناسی معنوی و مکتب آن در شرق و غرب

نظریه‌ها و پژوهش‌های معاصر در مورد تحول شخصیت و

ارتباط آن با آسیب‌شناسی روانی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت جامع‌گسترده و عمیق تحولات شخصیت انسان از بدو تولد و ارتباط تنگاتنگی و اساسی و شکل‌دهنده آن با روند پیدایش و پیشرفت آسیب‌های روانی و در نهایت پیوند الزامی تحولات شخصیت با آسیب‌شناسی همراه با نقد پژوهشی

سرفصل دروس: (۲۴ ساعت)

- ۱- رشد شخصیت: طفولیت و ابتدای کودکی از دیدگاه‌های مختلف
  - ۲- رشد شخصیت: کودکی - نوجوانی از دیدگاه‌های مختلف
  - ۳- رشد شخصیت: بزرگسالی از دیدگاه‌های مختلف
  - ۴- دیدگاه روان تحلیلی در ارتباط با رشد شخصیت و آسیب‌شناسی روانی (فروید، یونگ، آدلر، اریکسون، سالیوان، فروم هورنای ....)
  - ۵- دیدگاه رفتارگرایی و یادگیری اجتماعی در ارتباط با رشد شخصیت و آسیب‌شناسی روانی
  - ۶- دیدگاه‌های انسان‌گرایی و هستی‌گرایی در ارتباط با رشد شخصیت و آسیب‌شناسی روانی
  - ۷- دیدگاه‌های گشتالت و تحلیل تعاملی (Transactional Analysis) در ارتباط با رشد شخصیت و آسیب‌شناسی روانی.
  - ۸- دیدگاه عقلی-عاطفی و شناختی-رفتاری در ارتباط با رشد شخصیت و آسیب‌شناسی روانی
  - ۹- دیدگاه انتقادی در ارتباط با رشد شخصیت و آسیب‌شناسی روانی
- تهیه مقاله براساس دیدگاه‌های مختلف در ارتباط با رشد شخصیت و آسیب‌شناسی روانی.

آسیب شناسی روانی پیشرفته

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: مطالعه بررسی گسترده و همه جانبه و عمیق در مورد تاریخچه، تعاریف، طبقه بندی و نشانه شناسی ناپهنجاریهای روانی و رفتاری، به ویژه طبقه بندی های جدید و متداول در جهان

سرفصل دروس:

تاریخچه آسیب شناسی

طبقه بندی: اختلالات روانی

اهداف و تاریخچه

انواع طبقه بندیها ICD-10 - DSM III-R - DSM IV و سایر

طبقه بندیهای معتبر موجود در آسیب شناسی

تکلیف طبقه بندی بیماریهای روان و اعصاب با ریشه ارگانیک

- علل اختلالات مغزی و ارتباط آنها در عملکرد بافت مغزی

- سندرمهای مغزی در ارتباط با تعصب شرایین

- سندرمهای مغزی در ارتباط با عفونت

- سندرمهای مغزی در ارتباط با تشنج

- سندرم مغزی در ارتباط با انژیوپلاسمهای درون جمجمه

- اختلال روانی و ارتباط آن با ضربه

علامت شناسی

سبب شناسی ناهنجاریهای افکار و چگونگی توجیه رفتارهای نابهنجار

تشخیص در آسیب شناسی بر اساس الگوهای تشخیص در طبقه بندی

تشخیص اولیه و ثانویه و تشخیص افتراقی

اپیدمیولوژی بیماریها

اعتیاد و وابستگیهای دارویی- الکل

مسائل ویژه در آسیب شناسی- مانند کودک آزاری- همسر آزاری

خشونت و تجاوز- خودکشی- دیگرکشی و مرگ

آسیب شناسی روانی و مسائل کودکان و نوجوانان مانند: فرار از خانه- اعتیاد و نوجوانان و

انحرافات جنسی

نظریه‌ها و پژوهش‌های معاصر در روان درمانی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: نظریه‌ها و پژوهش‌های معاصر در مورد تحول شخصیت و ارتباط آن با آسیب شناسی

روانی

هدف: بررسی و مطالعه در نظریه‌ها و پژوهش‌های قرن اخیر در ارتباط با روان درمانی فردی به ویژه مکاتب و دیدگاه‌هایی که در ربع قرن فعلی مورد توجه و پژوهش قرار گرفته است.

سرفصل دروس:

- تاریخچه روان درمانی فردی
- مبانی در روان درمانی فردی
- روان‌کاوی و فروید
- روان‌کاوی از دیدگاه نئوفرویدین‌ها
- روان درمانی تحلیلی کودکان - آنا فروید، ملانی کلاین.....
- روان درمانی از دیدگاه تحلیلی
- روان درمانی از دیدگاه انسان‌گرایانه
- روان درمانی از دیدگاه عقلی - عاطفی الیس و دیدگاه شناختی بک
- روان درمانی از دیدگاه گشتالت
- روان درمانی کوتاه مدت (Short Term - Psychotherapy)
- روان درمانی از دیدگاه هستی‌گرایان
- هیپنوتراپی
- روان درمانی از دیدگاه اریکسون (درمان - زاتنیک)
- روان درمانی از طریق روش‌های التقاطی
- رویکردهای فلسفی و مذهبی

۱۰- آشنایی با مشکلات و مزایای روش های تحقیقاتی مختلف در زمینه مسائلی مانند اعتیاد و انحرافات اجتماعی،

۱۱- آشنایی با آخرین روشهای محاسباتی و آماری، استفاده از کامپیوتر و برنامه ریزیهای آماری مانند نرم افزارهای پیشرفته آماری.

۱۲- تهیه سه متن پیش طرح پژوهشی یکی در زمینه تخصصی روانشناسی بالینی و دیگری مرتبط با فرهنگ اسلامی- ایرانی، سومی در زمینه مسائل بهداشت روانی در PHC و یا مسائل مرتبط با بهزیستی و توانبخشی باشد.

نوروسایکالوجی پیشرفته در روانشناسی بالینی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری و عملی

پیشنیاز: ندارد

هدف: بررسی نظریه‌ها و یافته‌های علمی از عملکرد مغز است تا دانشجو بتواند:

- ۱- ارزیابی نورولوژیک انجام دهد.
- ۲- طرح درمانی و پیشگیری و مداخله در مسائل مربوط به اختلالات نوروپسیکولوژیک رفتار ارائه دهد.

سرفصل دروس:

- ۱- شناخت و مطالعه و آشنائی وسیع با فیزیولوژی پیشرفته و دیدگاه‌های جدید نوروفیزیولوژی و نوروسایکالوجی.
- ۲- شناخت و آشنائی وسیع با تحقیقات و تئوری‌های زیست‌شیمیایی Bio Chemical و ارتباط بین مغز و رفتار
- ۳- شناخت و آشنائی کامل با آناتومی مغز و سلسله اعصاب آشنائی با دیدگاه‌های نوین راجع به عملکرد مغز - به خصوص نظریه Functional System
- ۴- اصول و مبانی ارزیابی نورولوژیک Neurological Assessment
- ۵- مقدماتی در مورد بیماریهای سلسله اعصاب Neuro Degenerative Diseases (بیماریهای پیشرونده سیستم اعصاب) و شناخت آسیب‌های مختلف مغزی و تاثیرات آن بر رفتار - احساسات و افکار فرد.
- ۶- ارزیابی بالینی نورولوژیک از آسیب‌های مختلف مغزی و موثرات مربوط به آن.
- ۷- آزمونهای ارزیابی کننده آسیب‌های مختلف مغزی.
- ۸- ارزیابی نوروسایکالوجی از اختلالات یادگیری (learning Disabilities)
- ۹- ارزیابی Neuropsychological از افراد مسن
- ۱۰- ارزیابی نوروسایکالوجی Neuropsychological از حافظه

(Memory Assessment)

۱۱- ارزیابی نوروسایکالوجی Neuropsychological از بیماران که نقص عضوی و جسمی دارند.

گشتالت

استفاده آزمونهای هوشی- شناختی مانند وکسلر و بندرکس در ارزیابی بیماران که دچار نقص های حسی و جسمی هستند (Sensory and physically impaired Patients)

۱۲- ارزیابی آسیب های مغزی در کودکان و بزرگسالان

استفاده از شاخصهای ارزیابی کننده آسیب های مغزی در آزمونهای مانند وکسلر- بندرگشتالت و امثالهم.

استفاده از آزمونهای روانشناسی در تشخیص آسیب مغزی

کسارورزی

دانشجوی موظف به انجام حداقل ۱۰ مورد ارزیابی نوروسایکالوجیک از میان زمینه های ذکر شده در بالا میباشد.

در مورد هر ارزیابی نکات زیر باید رعایت شود:

۱- گزارش کامل ارزیابی همراه با تشخیص که باید تحت سرپرستی روانشناس بالینی و نوروسایکولوژیست انجام گردد.

۲- تحویل گزارش ارزیابی به استاد راهنما و گرفتن راهنمایی Supervision حداقل به مدت ۲۴ ساعت

۳- تهیه یک برنامه درمانی Treatment plan برای بیمار تحت نظر روانشناس بالینی و نوروسایکولوژیست و حداقل انجام ۱۰ جلسه فعالیت درمانی با بیمار و تهیه گزارش از جلسات درمانی و تحویل آن به استاد راهنما (روانشناس بالینی)

درمانهای پیشرفته فیزیکی و دارویی در بیماریهای روانی

تعداد واحد: (1+1) واحد

نوع واحد: عملی + نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنائی با درمانهای پیشرفته فیزیکی و دارویی در بیماریهای روان و اعصاب به ویژه موارد استفاده از داروها و تاثیرات آنها و نیز درمانهای فیزیکی و دیگر از قبیل شوک درمانی و جراحی درمانی.

سرفصل دروس:

- 1- مقدمه و تاریخچه درمانهای دارویی
- 2- دارو شناسی داروهای روان و اعصاب
- 3- داروهای ضد اضطراب (موارد استعمال - دوره میزبان عدم استعمال - عوارض)
- 4- داروهای ضد سایکوز و داروهای خواب آور
- 5- داروهای ضد افسردگی و ضدمانی
- 6- اثرات متضاد داروها (تداخل داروها)
- 7- شوک درمانی و درمان با شوک انسولین
- 8- سایر درمانهای ارگانیک از جمله جراحی روانی (Psychosurgery)
- 9- تحقیقات و پژوهشهای جدید در ارتباط با درمانهای دارویی
- 10- سیستمهای درمانی مختلف در روانپزشکی دارو درمانی در سالمندان
دارو درمانی در کودکان و نوجوانان
دارو درمانی در معتادان

اصول اخلاقی و قوانین حرفه‌ای در روانشناسی بالینی

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با قوانین شرعی و عرفی مربوط به روانشناسی بالینی در ایران و جهان

سرفصل دروس:

- آشنایی با اصول حرفه‌ای و اخلاقی در روانشناسی بالینی در جهان
- آشنایی با قوانین شرعی و مدنی در مورد روانشناسی بالینی
- اعمال غیر اخلاقی
- اعمال غیر قانونی
- آشنایی با قوانین اخلاقی و مدنی در تحقیقات روان شناسی بالینی
- آشنایی با قوانین مدنی در مورد بزهکاری
- آشنایی با قوانین مدنی در مورد کودک آزاری (Child abuse)
- آشنایی با قوانین مدنی در مورد همسر آزاری
- آشنایی با قوانین مربوط به حقوق بیماران (در روان درمانی)
- آشنایی با قوانین مدنی و اخلاقی در مورد راهنمایی و مشاوره با بیمار
- آشنایی با قوانین اخلاقی در مورد خودکشی در روان شناسی بالینی
- آشنایی با قوانین اخلاقی در مورد ازدواج و طلاق و فرزندخواندگی
- آشنایی با قوانین مدنی در مورد بیماران بستری در بیمارستان (دار و درمانی - شوک درمانی)
- آشنایی با قوانین مربوط به: رنده بیماران (نحوه دسترسی نحوه انتقال از پرونده - رنده بیماران با سایر متخصصین پزشکی و روانپزشکی)
- آشنایی با قوانین ارزیابی برای تشخیص درخواست شده از طرف مراجعین قضایی

روشهای ارزیابی و تشخیص در روانشناسی بالینی (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: عملی

پیشنیاز: ندارد

هدف: بررسی دیدگاهها و رویکردهای مختلف در رابطه با ارزیابی و تشخیص مسائل شناختی و شخصیتی افراد سالم و ناسالم و نابهنجار توسط تاریخچه فردی، مصاحبه بالینی و آزمونهای شناختی و عینی و فرافکن به نگام انجام کار عملی با آزمونهای زیر.

سرفصل دروس:

مبانی اساسی درباره ارزیابیهای روانی به اختصار

تکنیکهای ارزیابی شامل

تجهیز تاریخچه فردی

- مصاحبه بالینی

- ارزیابی هوشی و شناختی

- ارزیابی هوشی و شناختی بزرگسالان و کودکان دبستانی

- ارزیابی و تشخیص بوسیله تستهای فرافکن از جمله

- C.A. T و T. A.T

- آزمون رورشاخ

- آزمون D.A.P

- آزمون جملات ناتمام

- آزمون تداعی کلمات

ارزیابی و تشخیص بر اساس تستهای عینی مانند آزمون MPI، آزمون

16 P F آیزنگ، آزمون کتل، آزمون ارزیابی شخصیت میلون

ارزیابی رفتاری بر اساس مشاهده درازمدت.

آزمونهای دیگر مانند: (وایلتد دنورگزل-پیاژه، اوزوتسکی- تست هو اندن وترسیمی پروفیسور
آندره

تست 1 6 1 - تست لورتابندر - بنتون - وکسلر کودکان

روشهای ارزیابی و تشخیص در روانشناسی بالینی (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: عملی

پیشنیاز: روشهای ارزیابی و تشخیص در روانشناسی بالینی ۱

هدف: بررسی روشهای ارزیابی و تشخیص در مورد بیماریهای خاصی که ابزار و رویکردهای ویژه‌ای را نیاز دارند.

سرفصل دروس: (۶۸ ساعت)

- تشخیص آسیبهای مغزی و آشنائی با معیارهای تشخیصی در تستهای مختلف روانشناسی

- تشخیص عقب افتادگی و آشنائی با معیارهای تشخیصی در تستهای مختلف

- تشخیص اسکیزوفرنیا و آشنائی با معیارهای تشخیصی در تستهای مختلف

- تشخیص اختلالات شخصیت و آشنائی با معیارهای تشخیصی در تستهای مختلف

- تشخیص اختلالات نوروتیک، آشنائی با معیارهای تشخیصی در تستهای مختلف.

الف - تشخیص اختلالات خلقی - از طریق تست و مصاحبه

ب - تشخیص اختلالات اضطرابی

ج - تشخیص اختلالات تبدیلی

د - تشخیص اختلالات روان تنی

- بررسی اصول تشخیص افتراقی

۱- کارورزی در مصاحبه بر اساس مصاحبه تشخیصی زیر نظر استاد روانشناس بالینی در مورد ۱۵

بیمار مختلف و گزارش نویسی آن و تحویل به استاد راهنما و حداقل گرفتن ۲۴ ساعت راهنمایی

فردی یا گروهی از استاد راهنما

۲- ارائه ۳ مورد در کلاس بصورت معرفی بیمار بطور کامل

۳- کارورزی بر اساس معیارهای تشخیصی در آزمونهای مختلف روانشناختی

ارائه ۳ مورد در کلاس بصورت کامل همراه با گزارش بصورت معرفی بیمار.

کاربرد روان درمانی فردی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: عملی

پیشنیاز: نظریه ها و پژوهشهای معاصر در ارتباط با روان درمانی
هدف: کاربرد روان درمانی در مورد اختلالات مختلف روانی و مغزی و به ویژه در بیماران
خاصی که روان درمانی های اختصاصی در درمان آنها مورد نیاز است.

سرفصل دروس:

- روان درمانی کوتاه مدت
- روان درمانی با بیماران اسکیزوفرنیک
- روان درمانی با بیماران مبتلا به اختلال شخصیت
- روان درمانی با بیماران افسرده و سایر اختلالات خلقی (دوقطبی مانیک-سیکلوتایمیک
دسپتایمیک)
- روان درمانی با اختلالات اضطرابی (فوبی، وسواس - اضطراب سیال)
- روان درمانی کوتاه مدت با سندرم واکنش به استرس
- روان درمانی با اختلال در عملکرد جنسی
- روان درمانی با بیماران سایکوسوماتیک
- روان درمانی وسوگ
- بحران درمانی و مداخله ضربتی در بیماران که اقدام به خودکشی کرده اند
- روان درمانی با معتادین
- روان درمانی با اختلالات هذیانی
- اصول کلی روان درمانی با کودکان و نوجوانان
- روان درمانی با آسیب های مغزی
- روان درمانی با بیماران بستری در بخش

- روان درمانی با اختلالات تبدیلی

- روان درمانی با اختلالات تطبیقی و سازگاری

- موشوعات خاص و روان درمانی با آنها (روان درمانی با بیماران پرخاشگر)

- روان درمانی با سالمندان

- روش ها و رویکردهای تحقیقی معاصر در روان درمانی فردی

کاربرد روشهای شناختی-رفتاری در روانشناسی بالینی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: عملی

پیشنیاز: نظریه‌ها و پژوهشهای معاصر در ارتباط با روان درمانی

هدف: استفاده کاربردی از روشهای شناختی-رفتاری در تغییر و اصلاح رفتار و ناهنجاریهای

روانی

سرفصل دروس: (۶۸ ساعت)

۱- مباحثه برای رفتاردرمانی و روشهای ارزیابی

(Behavioral interview Technique)

۲- مباحثه شناختی-رفتاری و روشهای ارزیابی

(Cognitive - Behavioral Interview Technique)

۳- تکنیکهای رفتاری: حساسیت زدایی منظم مدل‌سازی

- درمان با غرقه‌سازی تجسمی

- شرطی‌سازی پنهانی

- تکنیک قصد متضاد

(Paradoxical intention)

- درمان با غرقه‌سازی عملی (Implosive Therapy)

- شرطی‌سازی عاملی

(ورزی)

- آموزش روش خوداعمالی ابواب وجود (جرات) (Assertive Training)

۴- کاربرد روشهای شناختی-رفتاری در درمان:

- اختلالات مربوط به کودکان و نوجوانان

- اختلالات ارگانیک

- بیماران سایکوتیک

- اختلالات اضطرابی

- اختلالات خلقی

- اختلالات سایکوسوماتیک

- اختلالات شخصیت

- اختلالات جنسی

- اختلالات مربوط به خواب

- اختلالات در روابط بین فردی

شروط های تحقیق در روان درمانی، رفتار درمانی و درمان های شناختی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: کاربرد روانشناسی بالینی در اجتماع و آشنایی با مفاهیم و مباحث مختلف در بهداشت روانی و (Prevention)، حفظ (protection)، ارتقاء (promotion) روانی و اجرای یک پژوهش کاربردی در زمینه‌های مختلف بهداشت روانی کشور و ارائه گزارش آن بصورت یک مقاله علمی.

سرفصل دروس: (۲۴ ساعت)

- درس بصورت عملی و نظری و با حضور دانشجو در مراکز مختلف بهداشت روانی و با مراکز که بهداشت روانی در بهداشت عمومی و مراقبت‌های بهداشتی اولیه (PHC) ادغام شده است ارائه می‌شود. موضوعات زیر از عناوین اصلی این درس است.
- آشنایی با برنامه بهداشت روانی جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورها و مقایسه با آنها.
- آشنایی با دیدگاه‌های سازمان جهانی بهداشت (WHO) در مورد (PHC) و مراقبت‌های اولیه بهداشت روانی، استراتژی‌ها و فلسفه ادغام بهداشت روانی در مراقبت‌های بهداشتی اولیه در ایران.
- ارزیابی پژوهش و نظارت در برنامه‌های اجرایی ادغام بهداشت روانی در (PHC) در یکی از دانشگاه‌ها یا استان‌های کشور و ارائه گزارش علمی.
- حضور فعال در برنامه‌ریزی و اجرای بهداشت روانی جامعه در یک مرکز (مدرسه، دانشگاه، مسکن، کارخانه، مرکز بهداشتی درمانی شهری، مرکز معاینه و ویژه جان‌بازان)
- مشارکت فعال در فعالیت‌ها و راه‌اندازی انجمن‌های مردمی (NGO) موثر در بهداشت روانی.
- آموزش داوطلبان بهداشت روانی (Volunteer)، سازمان‌های فعال در مبارزه با اعتیاد و سوءاستفاده دارویی و نیز فعالیت در برنامه‌های مختلف پیشگیری از انحرافات رفتاری، اختلافی، جنسی و اجتماعی

- آشنایی با مفاهیم مشترک میان روانشناسی اجتماعی (Social Psychology)
، روانشناسی جامعه (Community Psychology) و بهداشت روانی
(Mental Health) و کاربردهای آنها.
- ارائه گزارش اجرایی و عملی در هریک از موارد فوق به استان مربوطه
- ایمولنزلی رفتاری (Behavior Immunology) ، روابط سبک زندگی
(Life style) و الزام ، بیماریهای جسمی و روانی ، کاربردهای شناختی رفتاری از
اندام بیماریهای جسمی.

روانشناسی رشد (کودکی نوجوانی میان‌سال و پیری بزرگ)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: شناخت، بررسی و مقایسه تفسیرها و توجیهاتی که از تحولات و تغییرات رفتاری، شناختی عاطفی و اجتماعی در چارچوب مکاتب و نظریه‌های مختلف روانشناسی مخروما "در کودکان و نوجوانان ارائه شده است.

سرفصل دروس (۲۴ ساعت)

- تعریف مفاهیم: تحول، رشد، غایت رشد، نظریه و نقش آن در تفسیر رفتار
- اصول اساسی نظریه‌های مبتنی بر تحول و نظریه‌های غیر تحولی
- رفتار شناختی، عاطفی و اجتماعی از دیدگاه پیاژه (اصول کلی نظریه و مسایل مربوط به ساخت، کنش مرحله و تکوین رفتارها)
- نظام روانی در مکتب روانکاوی (اصول اساسی، چگونگی مراحل رشد و نقش و مفهوم آن در تعامل شخصیت - تحقیقات معاصر متاثر از روانکاوی و از ویژگیهای فرهنگی)
- نظریه‌های جدید شناختی (اصول اساسی)
- رشد روانی - اجتماعی در کودکان
- مقایسه اصول مشترک و متفاوت در نظریه‌های مختلف و بررسی انتقادی هر یک از آنها در مورد کودکان و نوجوانان و... و یافته تحقیقات بین فرهنگی و نظریه‌های مختلف.
- اختلالات رشد در کودکان و نوجوانان و انواع مختلف آن.

گروه درمانی و خانوادہ درمانی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: عملی

پیشنیاز:

هدف: هدف این درس استفاده کاربردی از روش های مختلف گروه درمانی و خانوادہ درمانی است.
که در اساس روشی است گروهی و این دو درمان فردا و افراد نامرتباً مشترکاً مبتنی بر دارد.

سرفصل دروس: (۶۸ ساعت)

مباحث مربوط به خانوادہ درمانی:

- تاریخچه خانوادہ درمانی و زوج درمانی.

- دیدگاه های نظری مختلف در خانوادہ درمانی:

- دیدگاه تحلیلی

- دیدگاه بین فردی

- دیدگاه سیستمی

- مباحث بالینی در خانوادہ درمانی و شناخت ساختار یک خانوادہ

- ساختار و کنش های یک خانوادہ فعال

- خصوصیات یک خانوادہ غیر فعال و مسئله دار

- تکنیک های رفتاری در خانوادہ درمانی و تکنیک های شناختی

رفتاری در خانوادہ درمانی - تکنیک های تحلیلی در خانوادہ و زوج درمانی

- خانوادہ درمانی با بیمار اسکیزوفرنیک

- روش های تحقیقی در خانوادہ درمانی

مباحث مربوط به گروه درمانی

- مقدمه ای بر گروه درمانی: موضوعات اولیه و مفاهیم اصلی

- انواع گروه های درمانی

- فرآیند تشکیل یک گروه
- خصوصیات رهبر گروه- اعضاء گروه
- تکنیکهای گروه درمانی از دیدگاه رفتاری- شناختی تحلیلی
- مراحل انتخاب بیمار
- مسیر پیشرفت گروه شامل:
- مرحله ابتدائی
- مرحله میانی
- مرحله پایانی
- ارزیابی پیشرفت یک گروه
- بیماران مشکل زادر گروه
- گروه درمانی با کودکان و مسائل مربوط به آن
- گروه درمانی بانوجوانان مسائل مربوط به آن
- گروه درمانی با زوجها و مسائل مربوط به آن
- گروه درمانی با سالمندان و مسائل مربوط به آن
- آموزش و تحقیق در گروه درمانی

کارورزی (Internship)

تعداد واحد:

نوع واحد: عملی

پیشنیاز: بعد از گذراندن دروس تخصصی و قبولی در امتحان جامع روانشناسی بالینی
هدف: انجام فعالیتهای بالینی بصورت مستقل و با نظارت مستقیم و مستمر اساتید
روانشناس بالینی (که دارای درجه P.h.D در روانشناسی بالینی باشند)

سرفصل دروس:

- این دوره به مدت یکسال تمام وقت است که شش ماه کار در درمانگاه و سایر مراکز سرپایی و شش ماه در بخشهای بیمارستانی بصورت پیوسته می باشد فعالیتهای روزانه شامل موارد زیر می باشد.
- ارزیابی حداقل دو بیمار
- درمان غیر دارویی حداقل دو بیمار
- دو ساعت انجام امور پژوهشی
- یک ساعت تدریس نظری یا عملی
- یک ساعت گزارش نویسی
- دانشجویان همپایه یک مورد معرفی بیمار داشته، و ماهیانه یک مورد را نیز بوسیله گزارش کتبی و ضبط صوتی یا تصویری، منظره ارزشیابی و نقد دیگران ارائه می دهد.

جمهوری اسلامی ایران
دانشگاه فرهنگستان آموزش عالی

بشماره

تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۵
شماره ۱۱۲/۲۶۴۲

دستورالعمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۲

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویان شاغل به تحصیل می‌توانند بر اساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی مؤسسه ذی ربط و با رعایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
  - ۳-۱: واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
  - ۳-۲: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدها در دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۰ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد و برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
  - ۳-۳: آن دسته از دانشجویانی که در مشمول بند ۳-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
    - الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجوی، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشد، پذیرفته می‌شود.
    - ب: در سبب‌هایی که در برنامه جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجویان در سبب‌ها را قبلاً گذرانده است، بر اساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن دروس را ندارد.
    - ج: گذراندن سبب‌هایی از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن درس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.
    - د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کلیه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۲/۶/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

مقرر شد جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۲ در مورد دستورالعمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد تصویب است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد مرتضی چاشمی کلپایگانی
وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم وزارت فرهنگ و آموزش عالی و
معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و
رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمند است دستور فرمائید به واحدهای مجری ابلاغ نمائید.

سید محمد کاظم نائینی
دانشیار عالی برنامه ریزی ۴۴۲

تاریخ: ۱۳۷۲/۱۱/۲۴

شماره: ۲۳/۳۶۴۹

پیوست:

بررسی

جمهوری اسلامی ایران
دانشگاه فرهنگ و آموزش عالی

حداقل و حداکثر واحدهای درسی در مقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۲/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۲/۱۱/۹)

شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری پروندههای آموزشی، حذف دروس ناموفق و واحدهای غیر ضرور و انجام شاخهها در بعضی از رشتههای تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی مقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد این مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن مصوبات قبلی لغو میگردد.

۱- دورههای کارشناسی حداقل ۶۷ و حداکثر ۷۲ واحد
۲- دورههای کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشتههای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)

۳- دورههای کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد

۴- دورههای کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختصاص به پایان نامه دارد).

۵- دورههای کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد

۶- دورههای دکتری Ph. D. حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۳۰ واحد میتواند اختصاص به رساله داشته باشد).

در اینصورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظف اند کلیه برنامههای مصوب رشتههای مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضرور، سقف واحدها را در مقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقلیل واحدها و برنامههای جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۷۲-۷۳ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۲ نیز میتوانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیق دهند، در اینصورت تطبیق واحدها و دروس با برنامههای جدید حسب مورد برعهده شورای آموزشی گروه یا کمیته تحمیلات تکمیلی مؤسسه ذیربط است.

رای حاضر در جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی در خصوص تقلیل واحدهای درسی در مقاطع مختلف، تحمیلی صحیح است به برجام اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سید محمد کاظم ناشینی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی

۲۱۹